

הלכות נדרים פרק ה

א. ראובן שאמר לשמעון הריני עליך חרם, או הרי את אסור בהנתי נאסר על שמעון שיהנה בראובן; ואם עבר ונהנה, אינו לוקה שהרי לא אמר שמעון כלום. ומתיר לראובן להנות בשמעון, שהרי לא אסר עצמו בהניתו.

ב. אמר לשמעון הרי את עלי חרם, או הריני אסור בהניתך הרי נאסר ראובן מלהנות בשמעון; ואם נהנה לוקה, שהרי חלל דברו. ושמעון מתיר בהנתי ראובן. אמר לו הריני עליך חרם ואתה עלי, או הריני אסור בהניתך ואתה אסור בהנתי שניהם אסורין זה בזה. וכן כל כיוצא בזה.

ג. ראובן שאמר לשמעון הרי פרות פלוני אסורין עליך, או הרי את אסור בהנתי פלוני אין זה כלום: שאין אדם אוסר חברו בדבר שאינו שלו, אלא אם כן ענה שמעון אמן, כמו שבארנו.

ד. האומר לחברו כפר זו אסורה עליך אף על פי שנתנה לו במתנה, הרי זו אסורה עליו; מת ונפלה לו בירשה, או שנתנה לו אחר במתנה הרי זו מתרת: שלא אמר לו אלא כפרי, והרי אינה עתה שלו.

ה. אמר לו פרות אלו אסורין עליך, ולא אמר פרותי אף על פי שמכרן או שמת ונפלו לאחר, הרי אלו אסורין עליו: שהאוסר דבר שהוא שלו על חברו אף על פי שיצא מרשותו, הרי הוא באסורו עומד, אלא אם כן אמר נכסי או פרותי או ביתי וכיוצא בלשונות אלו, שהרי לא אסרן אלא כל זמן שהן ברשותו.

ו. האומר לבנו הרי את אסור בהנתי, או שנשבע שלא יהנה בו אם מת, יירשנו: שזה כאומר נכסי עליך אסורין. אסר הנתי עליו, ופרש בין בחיי בין במוותי אם מת, לא יירשנו: שזה כמי שאמר לו נכסים אלו עליך אסורין.

ז. אסר בנו בהנתי, ואמר ואם היה בן בני זה תלמיד חכמים, יקנה בני זה נכסי, כדי להקנותן לבנו הרי זה מתיר. ויהיה הבן אסור בנכסי האב; וכן הבן מתיר בהן, אם יהיה תלמיד חכמים כמו שהתנה.

ח. זה הבן האסור בירשת אביו אם נתן ירשת אביו לאחיו, או לבניו הרי זה מתיר; וכן אם פרעה בחובו, או בכתבת אשתו וצריך להודיען, שאלו נכסי אבי שאסרן עלי: שהנשבע שלא יהנה בו חברו, מתיר לו לפרע את חובו כמו שיתבאר.

ט. מי שנאסר עליו מין ממניי מאכל, בין בנדר בין בשבועה, ונתבשל עם מינים אחרים, או נתערב עמהן הרי זה מתיר במינים המתירין, אף על פי שיש בהן טעם המין האסור. ואם נאסר בפרות אלו, ונתערבו באחרים אם יש בהן טעם דבר האסור, אסורין; ואם לאו, מתירין.

י. פיצד: נאסר בבשר או ביין הרי זה מתיר לאכל מרק וירקות שנתבשלו עם הבשר ועם היין, ואף על פי שיש בהן טעם הבשר או טעם היין, ואינו אסור אלא באכילת בשר בפני עצמו, או לשותות יין בפני עצמו.

יא. נאסר בבשר זה או ביין זה, ונתבשל עם הירק אם יש בירקות טעם הבשר או טעם היין, אסורין; ואם לאו, מתירין:

שְׁזֶה הַבֶּשֶׁר וְזֶה הַיֵּין נַעֲשֶׂה כָמוֹ בֶּשֶׁר נִבְלֹת וּשְׁקָצִים וְכִיּוֹצָא בָהֶן. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בְּזֶה. לְפִיכָךְ הָאוֹמֵר בֶּשֶׁר זֶה אָסוּר עָלַי הֲרִי זֶה אָסוּר בּוֹ, וּבִמְרָק שָׁלוֹ, וּבִתְבַלִּין שָׁבוּ.

יב. נִתְעַרְבַּ יֵין זֶה שְׁאֲסָרוּ עַל עֲצָמוֹ בֵּינָן אַחֵר, אֲפֹלוּ טָפָה בַּחֲבִית נֶאֱסָר הַכֹּל: מִפְּנֵי שֵׁשׁ לוֹ לְהַשְׁאִיל עַל נִדְרוֹ, נַעֲשֶׂה כְּדָבָר שֵׁשׁ לוֹ מִתִּירִין, שְׂאִינוּ בָטֹל בְּמִינוֹ, כָּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּהַלְפוֹת מֵאֲכָלוֹת אָסוּרוֹת.

יג. הָאוֹמֵר פְּרוֹת הָאֵלוֹ קֶרֶבֶן עָלַי, אוֹ קֶרֶבֶן הֵן לְפִי, אוֹ קֶרֶבֶן הֵן עַל פִּי הֲרִי זֶה אָסוּר בַּחֲלוּפִיָּהֶן, וּבַגְּדוּלִיָּהֶן; וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר, בְּמִשְׁקִין הַיּוֹצֵאִין מֵהֶן. נִדָּר אוֹ נִשְׁבַּע שְׂאִינִי אוֹכֵל אוֹתָן, אוֹ שְׂאִינִי טוֹעֵם אוֹתָן אִם הָיָה דְּבָר שֶׁזָּרְעוּ כּוֹלָה כְּשִׁיזָרַע כְּגוֹן חֲטָה וּשְׁעוֹרָה, הֲרִי זֶה מִתָּר בַּחֲלוּפִיָּהֶן וּבַגְּדוּלִיָּהֶן; וְאִם הָיָה דְּבָר שְׂאִין זָרְעוּ כּוֹלָה בְּאֶרֶץ כְּשִׁיזָרַע כְּגוֹן בְּצִלִּים וְשׁוּמִים, אֲפֹלוּ גְדוּלֵי גְדוּלִין אָסוּרִין. וּבֵין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, מִשְׁקִין הַיּוֹצֵאִין מֵהֶן סָפֵק; לְפִיכָךְ אִם שָׁתָה מֵהֶן, אִינוּ לוֹקָה.

יד. וְכֵן הָאוֹמֵר לְאַשְׁתּוֹ מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ עָלַי קֶרֶבֶן, אוֹ קֶרֶבֶן הֵן לְפִי, אוֹ קֶרֶבֶן הֵן עַל פִּי אָסוּר בַּחֲלוּפִיָּהֶן וּבַגְּדוּלִיָּהֶן. שְׂאִינִי טוֹעֵם, שְׂאִינִי אוֹכֵל אִם הָיוּ פְּרוֹת מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ דְּבָר שֶׁזָּרְעוּ כּוֹלָה, מִתָּר בַּחֲלוּפִיָּהֶן וּבַגְּדוּלִיָּהֶן; וְאִם הָיָה דְּבָר שְׂאִין זָרְעוּ כּוֹלָה, אֲפֹלוּ גְדוּלֵי גְדוּלִין אָסוּרִין. וְלָמָּה לֹא יִבְטַל הָעֵיקָר הָאָסוּר בַּגְּדוּלִין שֶׁרָבוּ עָלָיו שֶׁהֲרִי הֵן דְּבָר שֵׁשׁ לוֹ מִתִּירִין, שְׂאִינוּ בָטֹל בְּרַב כָּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

טו. הָאוֹסֵר פְּרוֹתָיו עַל חֲבֵרוֹ, בֵּין בְּנִדָּר בֵּין בְּשְׁבוּעָה הֲרִי גְדוּלִיָּהֶן וְחֲלוּפִיָּהֶן סָפֵק. לְפִיכָךְ חֲבֵרוֹ אָסוּר בַּגְּדוּלֵי פְּרוֹת אֵלוֹ, וּבַחֲלוּפִיָּהֶן; וְאִם עָבַר וְנִהְנָה, נִהְנָה.